

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun Personel Mevzuatı Uygulamalarına Etkisi ve İlişkisi (Temel Bazı Hususlar)

(Hazırlayan: Yasin AKKAYA-Şube Müdürü)

*** Her bir idari işlemin ihtiva etmesi gereken bazı unsurlar bulunmaktadır (Md. 2). Bunlar: “Yetki, Şekil, Sebep, Konu ve Maksat.”

İdari işlemle özellikle usul yönünden sıhhatli olabilmesi için bu 5 (Beş) unsurunda barındırması gerekir.

*** Kanun (M.7) dava açma süresinin İdare Mahkemesi ve Danıştay’da altmış **gün**, vergi mahkemelerinde otuz **gün** olduğunu söyler ve süre yazılı bildirim (idari uyuşmazlıklarda) yapıldığı tarihi izleyen günden başlar der.

Kanunun 7 inci ve 8 inci maddeleri birlikte incelendiğinde personel mevzuatımızda ki sürelerle ilgili pratik ve uygulamaya dönük bilgiler verir. İlgili madde hükümleri çerçevesinde;

- her türlü resmî tebligatta sürelerin tebliğ işleminin yapıldığı tarihin ertesi/sonraki günü işlemeye başlayacağını (*örneğin; savunma istemindeki en az yedi günlük süre, disiplin cezalarına itirazda ki yedi günlük süre, göreve başlamalarda belirtilen 15 günlük süre vb.*)

- her türlü tatil gününün sürelerle dâhil olduğunu,

- süre bitiminin tatil gününe denk gelmesi durumunda ilk mesai gününe kadar sürenin uzadığını, bu günün belirtilen süre için son gün olduğunu,

- mevzuatta yer alan gün, ay ve yıl kavramlarının ayrı ayrı ve ifade edildiği şekliyle değerlendirilmesi ve hesaplanması gerektiğini (*ör: 60 gün=2 ay değildir, tersi durum olarak 2 ay=60 gün değildir*), öğrenmiş oluruz.

*** idari makamların sükûtu /zımni ret (Md.10):

İdari makamlara verilen talep içerikli dilekçelere 60 günlük süre içerisinde herhangi bir cevap verilmemesi hali. Bu hal **ilgilinin talebinin kurumca reddedildiği anlamına gelir**. Bu sürenin sonunda Kanun kişiye, idari yargı yerinde, idareden talebi ile ilgili dava açma hakkı tanır.

Bu 60 günlük süre sadece idare mahkemesinde dava açma süresi ile ilgilidir. 3071 sayılı Dilekçe Kanunu ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunundaki **sürelerin ayrıca işletilmesi ve takip edilmesi** gerekir. Bu iki mevzuattaki (3071 ve 4982 SK) sürelerle muhalif olarak yapılan işlemler kişilerin suç duyurusu halinde savcılıklarca görevi kötüye kullanma ya da görevi ihmal suçu kapsamında soruşturmaya konu edilebilmektedir.

*** Davaların Sonuçları İle İlgili Kavramlar

- **Yürütmeyi Durdurma**: İdarenin idari davaya konu olan işleminin icraîliğinin / yürütülmesinin, idare mahkemesinin dosya hakkında kesin kararını verinceye kadar durdurulması durumudur. Pratikteki karşılığı olarak işlemin hiç gerçekleşmiş gibi olması (Karar çıkıncaya kadar geçen süre boyunca).

- **İptal**: Dava konusu idari işlemin tün sonuçları ile ortadan kalkması, hiç gerçekleşmemiş olması.

- **İstinaf**: İlk derece idari yargı yerlerince (idare mahkemeleri) verilen kararların ve karara konu davanın/işlemin tarafların başvurusu üzerine Bölge idare mahkemelerince yeniden incelenmeleri durumudur. Bölge idare mahkemesi ilk derece mahkemesinin kararını hukuka uygun bulursa ilgili tarafın istinaf başvurusunu reddeder.

- Bölge idare mahkemesi ilk derece mahkemesinin kararını hukuka uygun bulmaz ise istinaf başvurusunu kabul eder, ilk derece mahkemesinin kararını kaldırır ve dosya hakkında yeniden bir karar verir. Bölge idare mahkemesinin bu kararı temyize konu olabilecek bir karar değil ise kesindir.

- İdare mahkemelerinin kararları **kararın idareye tebliğinden itibaren 30 gün içinde** kararın icaplarına göre uygulanması gerekir. Aksi durumda idare **görevi kötüye kullanma suçu** işlemiş olur.

Not: Mahkeme kararı üzerine akademik personel kadrolarına yapılacak olan atama işleminin birden fazla aşaması (bazı durumlarda) olduğu için **mümkün olduğunca bir aylık süreç içerisinde** işlemlerin sonuçlandırılmasına özen gösterilmelidir.

- **Temyiz:** Kelime anlamı olarak ayırma, doğruyu yanlıştan ayırt etme gibi anlamlara gelmektedir. Konumuz ve İdari yargı açısından ise Bölge idare mahkemesince verilen bazı kararların Danıştay nezdinde temyizen incelenmesi anlamına gelmektedir. Temyizen inceleme sonucunda Danıştay, Kararı onar ya da bozar. **Bozma durumunda** dava dosyası **tekrar karar verilmek üzere İlk Derece İdare Mahkemesine** gönderilir.

Önemli: Yürütmeyi durdurma, İptal ve İstinaf sonucu verilen kararlar idare için kararın icabına göre işlem tesis edilmesini gerektirir iken, Danıştay'ın temyiz incelemesi sonucunda vermiş olduğu bozma kararı idarenin işlem tesis etmesini gerektiren bir karar değildir.

******* Kanunun 31 inci maddesi bu Kanunda bulunmayan bir kısım hususlar için Hukuk Muhakemeleri Kanunu (Mülga olan Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa atfen) hükümlerinin uygulanacağını ifade eder.

Bu hususlar şunlardır: *“hâkimin davaya bakmaktan memnuiyeti ve reddi, ehliyet, üçüncü şahısların davaya katılması, davanın ihbarı, tarafların vekilleri, dosyanın taraflar ve ilgililerce incelenmesi, feragat ve kabul, teminat, mukabil dava, bilirkişi, keşif, delillerin tespiti, yargılama giderleri, adli yardım hallerinde ve duruşma sırasında tarafların mahkemenin sükûnunu ve inzibatını bozacak hareketlerine karşı yapılacak işlemler, elektronik işlemler ile ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla duruşma icrası”*

Maddede belirtilen hususlardan kamu personeli için belki de en önemlisi **hâkimin davaya bakmaktan memnuiyeti ve reddi** başlıdır.

Bu hususlar **disiplin soruşturmasında tarafların soruşturmacıya itirazı/reddi halinde** başvurulacak olan kıstasları ihtiva eder. (Ceza soruşturmasında 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 22 ve devam maddeleri)

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu

Hâkimin Davaya Bakmaktan Yasaklılığı ve Reddi

Yasaklılık sebepleri

MADDE 34-

(1) Hâkim, aşağıdaki hâllerde davaya bakamaz; talep olmasa bile çekinmek zorundadır:

- Kendisine ait olan veya doğrudan doğruya ya da dolayısıyla ilgili olduğu davada.
- Aralarında evlilik bağı kalksa bile eşinin davasında.
- Kendisi veya eşinin altsoy veya üstsoyunun davasında.
- Kendisi ile arasında evlatlık bağı bulunanın davasında.
- Üçüncü derece de dâhil olmak üzere kan veya kendisini oluşturan evlilik bağı kalksa dahi kayın hısımlığı bulunanların davasında.
- Nişanlısının davasında.
- İki taraftan birinin vekili, vasisi, kayyımı veya yasal danışmanı sıfatıyla hareket ettiği davada.

Ret sebepleri

MADDE 36-

(1) Hâkimin tarafsızlığından şüpheyi gerektiren önemli bir sebebin bulunması hâlinde, taraflardan biri hâkimi reddedebileceği gibi hâkim de bizzat çekilebilir. Özellikle aşağıdaki hâllerde, hâkimin reddi sebebinin varlığı kabul edilir:

- Davada, iki taraftan birine öğüt vermiş ya da yol göstermiş olması.
- Davada, iki taraftan birine veya üçüncü kişiye kanunen gerekmediği hâlde görüşünü açıklamış olması.
- Davada, tanık veya bilirkişi olarak dinlenmiş veya hâkim ya da hakem sıfatıyla hareket etmiş olması; uyumsuzlukta arabuluculuk veya uzlaştırmacılık yapmış bulunması.
- Davanın, dördüncü derece de dâhil yansoy hısımlarına ait olması.
- Dava esnasında, iki taraftan birisi ile davası veya aralarında bir düşmanlık bulunması.